

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของท้องที่ที่ทำการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมาตั้งอยู่บนที่ราบสูงโคราชอยู่ทางตอนล่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 20,548.16 ตารางกิโลเมตร หรือ 12,842,600 ไร่ ประกอบด้วย 26 อำเภอ 6 กิ่งอำเภอ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง (ภาพที่ 1) ดังนี้

สภาพทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา

ภาพที่ 1 แผนที่จังหวัดนครราชสีมา
ที่มา: กระทรวงมหาดไทย (2549)

แนวเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	มีอาณาเขตติดต่อกับ	จังหวัดชัยภูมิ และขอนแก่น
ทิศใต้	มีอาณาเขตติดต่อกับ	จังหวัดปราจีนบุรี นครนายก และสระแก้ว
ทิศตะวันออก	มีอาณาเขตติดต่อกับ	จังหวัดบุรีรัมย์ และขอนแก่น
ทิศตะวันตก	มีอาณาเขตติดต่อกับ	จังหวัดสระบุรี ลพบุรี และชัยภูมิ

การปกครอง

การปกครองของจังหวัดนครราชสีมาแบ่งออกเป็น 31 อำเภอ การปกครองแบ่งออกเป็น 32 อำเภอ 293 ตำบล 3,423 หมู่บ้าน ได้แก่ อำเภอเมืองนครราชสีมา อำเภอครบุรี อำเภอเสิงสาง อำเภอดง อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอจักราช อำเภอโชคชัย อำเภอด่านขุนทด อำเภอโนนไทย อำเภอโนนสูง อำเภอขามสะแกแสง อำเภอบัวใหญ่ อำเภอประทาย อำเภอปักธงชัย อำเภอพิมาย อำเภอห้วยแถลง อำเภอชุมพวง อำเภอสูงเนิน อำเภอขามทะเลสอ อำเภอสีคิ้ว อำเภอปากช่อง อำเภอหนองบุญมาก อำเภอแก้งสนามนาง อำเภอโนนแดง อำเภอวังน้ำเขียว อำเภอเทพารักษ์ อำเภอเมืองยาง อำเภอพระทองคำ อำเภอลำทะเมนชัย อำเภอบัวลาย อำเภอสีดา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ (สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา, 2549)

สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครราชสีมาเป็นที่ราบสูงมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 200 – 300 เมตร ด้านทิศตะวันตกและทิศใต้มีภูเขาและป่าเป็นแนวกั้นเขตแดน คือ ทิวเขาดงพญาเย็น และพนมดงรัก ในท้องที่อำเภอด่านขุนทด อำเภอสีคิ้ว อำเภอปากช่อง อำเภอปักธงชัย อำเภอครบุรี และอำเภอเสิงสาง และพื้นที่ดังกล่าวค่อย ๆ ลาดลงมาทางทิศเหนือตามลำน้ำมูล และสาขาสำคัญ เช่น ลำพระเพลิง ลำเชียงไกร ลำปลายมาศ และลำแะ เป็นต้น ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครราชสีมา สามารถแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ (สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา, 2549)

1) บริเวณเทือกเขาและที่ราบสูงทางตอนใต้ของจังหวัด มีความสูงจากระดับน้ำทะเลมากกว่า 250 เมตร อยู่ในบริเวณอำเภอปากช่อง ปักธงชัย ครบุรี และเสิงสาง มีเทือกเขาต้นกำเนิด และพนมดงรัก เป็นแนวยาว ตั้งแต่ส่วนต่อกับจังหวัดปราจีนบุรี นครนายกและสระบุรี ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำมูล ลำตะของ ลำพระเพลิง ลำตะคอง และลำปลายมาศ เป็นต้น โดยพื้นที่ระหว่างเทือกเขาส่วนใหญ่เป็นลูกคลื่นลอนลึกและลอนตื้น ตอนล่างของหุบเขามีความลาดชันค่อนข้างมาก ทำให้มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินในบริเวณนี้ค่อนข้างสูง

2) บริเวณที่สูงตอนกลางจังหวัด มีความสูงจากระดับน้ำทะเลอยู่ระหว่าง 200 - 250 เมตร อยู่ในเขตอำเภอด่านขุนทด กิ่งอำเภอเทพารักษ์ กิ่งอำเภอพระทองคำ อำเภอสีคิ้ว ตอนล่างของอำเภอโนนไทย อำเภอขามทะเลสอ อำเภอเมือง อำเภอสูงเนิน ตอนบนของอำเภอปักธงชัย และอำเภอครบุรี อำเภอโชคชัย กิ่งอำเภอหนองบุญนาค อำเภอจักราช และตอนบนของอำเภอเสิงสาง ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นลูกคลื่นลอนตื้น ยกเว้นบริเวณใกล้เชิงเขาจะเป็นลูกคลื่นลอนลึกและมีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ มีแม่น้ำไหลผ่านหลายสาย

3) พื้นที่ลูกคลื่นทางตอนเหนือของจังหวัด มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 200 เมตร อยู่ในเขตอำเภอขามสะแกแสง ตอนบนของอำเภอโนนไทย อำเภอคง ทิศตะวันตกของอำเภอบัวใหญ่ กิ่งอำเภอบัวลาย กิ่งอำเภอสีดา อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอห้วยแถลง อำเภอชุมพวง กิ่งอำเภอ-ลำทะเมนชัย และกิ่งอำเภอเมืองยาง ลักษณะพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนตื้นที่สูงสลับที่นา บางบริเวณเป็นพื้นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำลำเชียงไกรและลำปลายมาศ

4) พื้นที่ราบลุ่มทางตอนเหนือของจังหวัด มีความสูงจากระดับน้ำทะเลน้อยกว่า 200 เมตร อยู่ในเขตอำเภอบัวใหญ่ อำเภอคง อำเภอโนนสูง อำเภอประทาย และอำเภอพิมาย ลักษณะพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนตื้นและมีที่ราบลุ่มบริเวณริมฝั่งแม่น้ำลำสะแก

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดนครราชสีมาจัดอยู่ในประเภททุ่งหญ้าเขตร้อน (Tropical Savanna) โดยมีลมมรสุมหลักพัดผ่านคือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพัดจากทิศตะวันออกหรือทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง กับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้หรือทิศใต้ ทำให้มีอากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกชุก โดยทั่วไปสามารถแบ่งฤดูกาลออกได้เป็น 3 ฤดู (สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา, 2549)

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - ตุลาคม ของทุกปี สำหรับในปี 2542 เริ่มมีฝนตกชุกตั้งแต่เดือนเมษายนจนถึงเดือนตุลาคม โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดในเดือนตุลาคม วัดได้ 223.0 มิลลิเมตร มีจำนวนวันฝนตก 133 วัน สำหรับปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดปีรวม 1,159.9 มิลลิเมตร สูงกว่าน้ำฝนเฉลี่ยของปี 2541 มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี 932.7 มิลลิเมตร คิดเป็นร้อยละ 24.36 จำนวนวันฝนตกในปี 2542 เท่ากับ 133 วัน สูงกว่าจำนวนวันฝนตกในปี 2541 ซึ่งมีฝนตกเท่ากับ 97 วัน

ฤดูหนาว สภาพอากาศจะเริ่มเปลี่ยนจากฤดูฝนไปสู่ฤดูหนาวตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ภายใต้นี้ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นลมหนาวและแห้งพัดจากประเทศจีน โดยในปี 2542 มีอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนธันวาคม วัดได้ 16.42 องศาเซลเซียส เมื่อเทียบกับปี 2541 อุณหภูมิต่ำสุดในเดือนธันวาคม วัดได้ 18.89 องศาเซลเซียส

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ช่วงที่อากาศร้อนที่สุดอยู่ในเดือนมีนาคม มีอุณหภูมิสูงสุด 36.88 องศาเซลเซียส

อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี ในปี 2542 อุณหภูมิสูงสุด วัดได้ 36.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด วัดได้ 20.0 องศาเซลเซียส

แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดนครราชสีมา มี 9 กลุ่มน้ำ แต่ละกลุ่มน้ำมีลำน้ำสาขาอีกหลายสายพื้นที่ลุ่มน้ำ ประมาณ 20,905 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ในจังหวัด รับน้ำจากกลุ่มน้ำที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอชุมพวง พิมาย ห้วยแถลง จักราช โนนสูง เมือง เสิงสาง ครบุรี โชกชัย ปักธงชัย สูงเนิน ปากช่อง ขามทะเลสอ สีคิ้ว โนนไทย ประทาย โนนแดง บัวใหญ่ ขามสะแกแสง คงแก่งสนามนาง บ้านเหลื่อม หนองบุนนาก รวม 24 อำเภอ และมีห้วย ลำธาร คลอง 1,688 สาย ซึ่งในจำนวนนี้มีที่ใช้งานได้ในฤดูแล้ง 1,677 สาย มีหนอง บึง 1,028 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้ง 1,015 แห่ง มีน้ำพุ น้ำซับ 34 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้ง 34 แห่ง และอื่น ๆ 50 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ 48 แห่ง (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา, 2549)

1. กลุ่มน้ำมูล ต้นกำเนิดเกิดจากเขาวง และเขาละมั่ง ของเทือกเขาสันกำแพง ในเขตอำเภอปักธงชัย ไปจากทิศใต้ขึ้นไปทางทิศเหนือ ผ่านท้องที่อำเภอปักธงชัย จักราช วกไปทางตะวันออกเฉียงเหนือผ่านอำเภอ โนนสูง พิมาย ชุมพวง ลำน้ำสายหลัก คือแม่น้ำมูล มีน้ำไหลตลอดปี และค่อนข้างมากในฤดูฝน ประชากรตามริมฝั่งกลุ่มน้ำมูล ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา และทำไร่ นอกจากนี้ กลุ่มน้ำมุลยังมีโครงการชลประทานขนาดใหญ่ คือ โครงการเขื่อนพิมาย สร้างกั้นลำน้ำที่อำเภอพิมาย รวมทั้งฝายหินทิ้งและโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าเพื่อนำน้ำไปใช้ประโยชน์ทางการเกษตร

2. กลุ่มน้ำลำมาศตอนปลาย มีลำน้ำสายหลัก คือ ลำมาศ ซึ่งมีต้นน้ำอยู่ในอำเภอเสิงสาง คือกลุ่มน้ำมาศตอนต้น ไหลผ่านอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ แล้วไหลเข้าสู่จังหวัดนครราชสีมา เป็นกลุ่มน้ำลำมาศตอนปลาย โดยไหลลงสู่แม่น้ำมูลที่ตอนเหนือของอำเภอชุมพวงประชาชนส่วนใหญ่ตามริมฝั่งลำน้ำ ประกอบอาชีพทำนา และทำไร่เป็นส่วนใหญ่มีน้ำไหลตลอดปี แต่ฤดูแล้งจะมีปริมาณน้ำน้อย จนไม่สามารถนำน้ำมาใช้ในการเกษตรได้

3. กลุ่มน้ำลำมาศตอนต้น มีลำน้ำสายหลักคือลำมาศ ซึ่งเกิดจากลำห้วยเพี้ยก ลำห้วยโทน และห้วยอื่น ๆ ไหลมารวมกัน แล้วไหลเข้าสู่อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาในเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน ของอำเภอครบุรี และเสิงสาง น้ำไหลลงสู่ที่ต่ำอย่างรวดเร็วในฤดูฝน

ทำให้ดินดูดซับน้ำได้น้อย เกิดการชะล้างหน้าดินสูง ทำให้ลำน้ำตื้นเขินเร็ว และไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ มีโครงการชลประทานเขื่อนลำปายมาอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ แต่ประชากรส่วนใหญ่ที่ได้รับประโยชน์อยู่ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ นอกจากนี้ยังมีอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง และขนาดเล็กอีกหลายแห่ง

4. ลุ่มน้ำลำจักราช มีลำน้ำสายหลักคือลำจักราช ซึ่งเกิดจากห้วยสาระเพ็ชรและห้วยจักราช ในอำเภอหนองบุญมาก แล้วไหลสู่อ่างน้ำมูลในอำเภอยี่งอ มีน้ำไหลเฉพาะช่วงฤดูฝน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาและทำไร่ ลำห้วยตอนต้นมีความลาดชันมาก ราษฎรสร้างฝายเป็นช่วง ๆ ค่อนข้างมาก บริเวณลุ่มน้ำมีอ่างเก็บน้ำขนาดกลางและขนาดเล็ก

5. ลุ่มน้ำลำมูลบน - ลำพระเพลิง มีลำน้ำสายหลัก คือ ลำพระเพลิง ลำมูลบน ลำเซะ และลำน้ำมูล มีความยาวประมาณ 224 กิโลเมตร ซึ่งไหลไปบรรจบกับลำตะคองที่อำเภอจักราช ประชากรตามลุ่มน้ำส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา และไร่ ดินน้ำอยู่ในเขตอำเภอปักธงชัย และนครบุรี มีปริมาณน้ำค่อนข้างมากและไหลตลอดปีลุ่มน้ำนี้มีเขื่อนขนาดใหญ่ 3 แห่ง คือ เขื่อนลำมูล เขื่อนลำเซะ และเขื่อนลำพระเพลิง นอกจากนี้ยังมีอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง และขนาดเล็กอีกหลายแห่ง

6. ลุ่มน้ำลำตะคอง ต้นกำเนิดเกิดจากเทือกเขาสนกำแพง ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีลำน้ำสายหลักคือลำตะคอง มีความยาวประมาณ 175 กิโลเมตร ไหลขึ้นไปทางเหนือ ผ่านอำเภอปากช่อง แล้ววกไปทางตะวันออกผ่านอำเภอสีคิ้ว สูงเนิน เมือง ไหลลงสู่อ่างน้ำมูลที่ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ประชากรตามบริเวณลุ่มน้ำส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ และปลูกไม้ผล นอกจากนั้นยังมีการเลี้ยงสัตว์ประกอบกันไป ต้นน้ำเกิดที่อำเภอปากช่อง ไหลไปรวมกับลำน้ำมูลที่อำเภอจักราช มีปริมาณน้ำตลอดปี มีเขื่อนขนาดใหญ่ คือเขื่อนลำตะคองขวางลำน้ำ นอกจากนั้นยังมีอ่างเก็บน้ำฝายน้ำล้นอีกหลายแห่ง

7. ลุ่มน้ำลำเชียงไกร ต้นกำเนิดเกิดจากภูเขาในเขตอำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ มีลำน้ำสายหลัก คือ ลำเชียงไกร มีความยาวประมาณ 145 กิโลเมตร ซึ่งมีต้นน้ำอยู่ในอำเภอ

ด้านขุนทด และไหลลงสู่แม่น้ำมูลที่อำเภอโนนสูง มีน้ำตลอดปี และค่อนข้างมากในช่วงฤดูฝน นอกจากนี้ยังมีอ่างเก็บน้ำขนาดกลางและขนาดเล็ก มีน้ำตลอดปี และค่อนข้างมากในช่วงฤดูฝน ส่วนใหญ่ตามลุ่มน้ำประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์

8. ลุ่มน้ำลำสะเทต ต้นน้ำอยู่ที่ห้วยปราสาทในเขตอำเภอลำทะเมนชัย มีลำน้ำสายหลัก คือ ลำสะเทต มีความยาวประมาณ 35 กิโลเมตร มีต้นน้ำอยู่ที่อำเภอลำทะเมนชัย และอำเภอลำทะเมนชัย มีปริมาณน้ำตลอดปีและค่อนข้างมากในช่วงฤดูฝนและมีฝายน้ำล้นขนาดกลางขนาดเล็กกั้นลำน้ำอีกหลายแห่ง ประชากรส่วนใหญ่ในลุ่มน้ำประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ปลูกไม้ผลและเลี้ยงสัตว์

9. ลุ่มน้ำชี มีลำน้ำสายหลัก คือ ลุ่มน้ำชี มีความยาวเฉพาะผ่านจังหวัดนครราชสีมา ประมาณ 38 กิโลเมตร มีน้ำไหลตลอดปีและมีปริมาณน้ำค่อนข้างมากในฤดูฝน มีโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าจากแม่น้ำชีของการพลังงานแห่งชาติ ในพื้นที่อำเภอแก้งสนามนางและแหล่งน้ำขนาดเล็กอีกหลายแห่ง ประชากรส่วนใหญ่ในลุ่มน้ำประกอบอาชีพทำนาและทำไร่

สภาพทั่วไปของการปลูกผักสลัดอินทรีย์

ระบบการผลิตพืชผักสลัดอินทรีย์

การทำการผลิตพืชผักจะยึดหลัก ในการผลิตให้มีลักษณะของความหลากหลายทางชีวภาพ และของพืช ประกอบกับการวางแผนการผลิตและการจัดฟาร์มให้เกษตรกรมีผลผลิตออกมาอย่างสม่ำเสมอและสอดคล้องกับความต้องการของการตลาด เช่น การจัดการสำหรับผลผลิตช่วงสั้น โดยการปลูกผักแซมส่วนช่วงยาว ก็จะปลูกไม้ผลที่มีอายุการให้ผลผลิตที่ใช้ระยะเวลาที่นานกว่า อย่างไรก็ตามการเลือกชนิดและวิธีการจัดการกับผลผลิตอาจแตกต่างกันบ้างในเกษตรกรแต่ละราย และภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ต้องพยายามที่จะทำให้การผลิตแบบเกษตรอินทรีย์มีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและมนุษย์และลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกพยายามใช้ของเหลือที่ได้จาก

ในไร่นามาทำปุ๋ยเอง

การเลือกพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์

1. ประวัติการทำเกษตรของพื้นที่ ก่อนเลือกพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์ จะต้องทราบประวัติการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ให้มากที่สุด โดยเฉพาะด้านการเกษตร เช่น เคยปลูกพืชอะไร การใช้ปุ๋ยสารเคมี และความสำเร็จของการใช้พื้นที่ เป็นต้น เพื่อใช้ในการตัดสินใจวางแผนการผลิต

2. ที่ตั้งของพื้นที่ ควรเลือกพื้นที่ห่างจากถนนหลวง และ โรงงาน เพื่อป้องกันมลพิษและไม่ควรอยู่ติดแปลงปลูกพืชที่มีการใช้สารเคมี

3. ความเหมาะสมของพื้นที่ต่อพืชที่ปลูก ผู้ที่จะผลิตพืชอินทรีย์ จะต้องทราบแล้วว่า จะปลูกพืชล้มลุกหรือพืชยืนต้นการปลูกพืชล้มลุก ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความลึกของหน้าดิน แต่ไม่ยืนต้นต้องการหน้าดินที่ลึกและต้องมีแหล่งน้ำเพียงพอ

4. แหล่งน้ำ น้ำที่ใช้กับพืชจะต้องเป็นน้ำสะอาด ไม่มีสารพิษเจือปน จะเป็นน้ำใต้ดิน สระ แม่น้ำ ลำคลอง หรือน้ำชลประทานก็ได้ ควรทำการวิเคราะห์คุณสมบัติของน้ำก่อน

5. ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ พื้นที่ที่ดินอุดมสมบูรณ์โดยธรรมชาติ เช่น พื้นที่เปิดใหม่ ความสำเร็จในการผลิตพืชอินทรีย์จะสูง ดังนั้นจึงควรเลือกพื้นที่ที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์สำหรับพื้นที่ที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ สำหรับพื้นที่ที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ควรจะปลูกพืชบำรุงดิน ประกอบกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

การวางแผนจัดการฟาร์มเกษตรอินทรีย์

1. การวางแผนการป้องกันสารปนเปื้อน ที่ปะปนมาทาง ดิน น้ำ และอากาศ

โดยวางแผนอย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน และมีการบันทึกวิธีปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การป้องกันสารปนเปื้อนระดับฟาร์ม อาจทำการปลูกพืชเป็นแนวกันชนระหว่างแปลงให้ปลอดภัยจากสารพิษที่มาจากแหล่งของเสีย หรือระบบการกำจัดของเสีย ระบบระบายน้ำระบบการเก็บรักษาเครื่องมือ อุปกรณ์ และการขนส่งเข้าออกฟาร์ม

2. การวางแผนการจัดการแปลงปลูกพืช และระบบการปลูกพืชอาจทำโดยใช้พันธุ์พืช

ต้านทานศัตรูพืช การเลือกฤดูปลูกและระบบปลูกพืช อาจทำโดยใช้พันธุ์พืชต้านทานศัตรูพืช การเลือกฤดูปลูกและระบบปลูกพืชที่เหมาะสม รวมทั้งการเลือกใช้วัสดุ เครื่องมือที่สอดคล้องกับหลักการเกษตรอินทรีย์ ในการปฏิบัติทุกขั้นตอนตั้งแต่การเตรียมแปลงจนถึงการเก็บเกี่ยว

การเลือกพันธุ์

1. ควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพดิน สภาพภูมิอากาศ ความต้านทานต่อศัตรูพืช และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

2. ห้ามใช้พันธุ์พืชที่ได้จากการตัดต่อสารพันธุกรรมหรือผ่านการอาบรังสี

3. เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ควรมาจากกระบวนการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์

แผนการจัดการศัตรูพืช

1. ก่อนปลูกพืช

1.1 ในกรณีที่ปลูกพืชด้วยเมล็ดพันธุ์ ควรใช้เมล็ดพันธุ์ที่ปราศจากศัตรูพืช เช่น โรค แมลงและวัชพืช โดยกรรมวิธี แช่เมล็ดในน้ำร้อนอุณหภูมิ 50-55 องศาเซลเซียส นาน 10-30 นาที ขึ้นอยู่กับชนิดของเมล็ดพันธุ์เพื่อกำจัดเชื้อราและแบคทีเรียบางชนิดที่ติดมากับเมล็ด คลุกเมล็ดด้วยเชื้อจุลินทรีย์ปฏิปักษ์ เช่น เชื้อรา ไตรโคเดอมา เชื้อแบคทีเรีย ขึ้นอยู่กับชนิดเมล็ดพืชและเชื้อสาเหตุของโรค

1.2. การเตรียมแปลงเพาะกล้า

1.2.1 อบดินด้วยไอน้ำ

1.2.2 คลุกดินด้วยเชื้อราปฏิปักษ์ เพื่อควบคุมเชื้อราที่เป็นสาเหตุของโรคในระยะ
ต้นกล้า

1.3 การเตรียมแปลงปลูก

1.3.1 ไถพรวนและตากดิน 1-2 สัปดาห์ให้เมล็ดวัชพืชงอกแล้วไถกลับซ้ำอีก
ครั้งหนึ่ง

1.3.2 ใช้พลาสติกใสที่ไม่ย่อยสลายคลุมแปลง ปลูกเพื่อกำจัดศัตรูพืชในดินโดยใช้
แสงแดด

1.3.3 ใช้ปูนโดโลไมท์ หรือปูนขาวที่ได้จากธรรมชาติเพื่อปรับสภาพความเป็นกรด - ด่าง ของดินให้ไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเชื้อโรค

สภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์

การศึกษาครั้งนี้ได้เลือกศึกษาผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์ ในจังหวัดนครราชสีมาในเขตท้องที่อำเภอวังน้ำเขียวและอำเภอชุมพวงโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงหรือ Purposive Sampling โดยเลือกสุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์เกษตรกรเพื่อใช้เป็นตัวแทนในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 60 ราย จากเกษตรกรผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์ ปีการผลิต 2550

การศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์ จะเป็นการศึกษาสภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์ ในท้องที่ที่ทำการศึกษา ปีการผลิต 2550 มีรายละเอียดดังนี้คือ

เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์

การศึกษาเกี่ยวกับขนาดอายุและการศึกษาของผู้ผลิตผักสลัดอินทรีย์ ย่อมจะมีประโยชน์ต่อการหาแนวทางเผยแพร่วิชาการสมัยใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตผักสลัดอินทรีย์ จากตารางที่ 4 แสดงจำนวนตัวอย่างแบ่งตามเพศของเกษตรกรที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 60 ราย พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชายมีจำนวน 37 รายคิดเป็นร้อยละ 61.67 และเป็นเพศหญิง 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.33 แต่ถ้าแบ่งตามอำเภอจะพบว่า อำเภอวังน้ำเขียว จะมีเกษตรกรที่เป็นเพศชาย 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 70 และเป็นเพศหญิง 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 30 ส่วนอำเภอชุมพวง จะมีเกษตรกรที่เป็นเพศชาย 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.33 และเป็นเพศหญิง 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.67 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย

ตารางที่ 5 แสดงช่วงอายุของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์ส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างมากคือ อยู่ในช่วง 41 – 60 ปี จำนวน 35 ราย หรือร้อยละ 58.33 รองลงมาได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์ที่อยู่ในช่วงอายุ 21 - 40 ปี จำนวน 15 ราย หรือร้อยละ 25 เกษตรกร

ผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปจำนวน 10 ราย หรือร้อยละ 16.67 เมื่อพิจารณาจากอำเภอปรากฏว่า อำเภอวังน้ำเขียว ผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 41 - 60 ปี มีจำนวน 16 ราย หรือร้อยละ 53.33 ส่วนอำเภอชุมพวงนั้น ผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 41 - 60 ปี มีจำนวน 19 ราย หรือร้อยละ 63.33

ตารางที่ 4 จำนวนตัวอย่างแบ่งตามเพศของเกษตรกรผู้ปลูกผัก ปีการสำรวจ 2550

เพศ	อำเภอวังน้ำเขียว		อำเภอชุมพวง		รวม	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ชาย	21	70.00	16	53.33	37	61.67
หญิง	9	30.00	14	46.67	23	38.33
รวม	30	100.00	30	100.00	60	100.00

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

ตารางที่ 5 ช่วงอายุของเกษตรกรผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์ในจังหวัดนครราชสีมา ปีการผลิต 2550

ช่วงอายุ ปี	อำเภอวังน้ำเขียว		อำเภอชุมพวง		รวม	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
21-40	9	30.00	6	20.00	15	25.00
41-60	16	53.33	19	63.33	35	58.33
60ปีขึ้นไป	5	16.67	5	16.67	10	16.67
รวม	30	100.00	30	100.00	60	100.00

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

ตารางที่ 6 ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์ในจังหวัดนครราชสีมาปีการผลิต2550

ระดับการศึกษา	อำเภอวังน้ำเขียว		อำเภอชุมพวง		รวม	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ไม่ได้ศึกษา	3	10.00	22	73.33	25	41.67
ป.4	22	73.33	8	26.67	30	50.00
ป.6	3	10.00	-	-	3	5.00
มัธยมต้น	1	3.33	-	-	1	1.67
มัธยมปลาย	-	-	-	-	-	-
ป.ตรี	1	3.33	-	-	1	1.67
รวม	30	100.00	30	100.00	60	100.00

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

การศึกษาของเกษตรกรผู้ปลูกผักสลัดส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำ คือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 50 นอกจากนี้มีเกษตรกรที่ไม่ได้รับการศึกษา ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมต้น และปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 41.67 5.00 1.67 และ 1.67 ตามลำดับ (ตารางที่ 6)

ส่วนประสบการณ์ในการปลูกผักสลัดอินทรีย์ นั้นมีผลกระทบต่อผลผลิตที่ได้รับของเกษตรกรผู้ปลูกผักแต่ละราย ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปลูกผักสลัดมาหลายปี ทำให้สามารถที่จะนำปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบมาในแต่ละปีมาปรับปรุงแก้ไขวิธีการผลิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้จากตารางที่ 7 สำหรับประสบการณ์ของผู้ปลูกสลัดอินทรีย์ทั้ง 2 อำเภอ พบว่าผู้ปลูกผักมีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.33 มีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 5 – 10 ปี มีจำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.67 และไม่มีเกษตรกรที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี หากแยกตามอำเภอ พบว่า อำเภอวังน้ำเขียว จะมีเกษตรกรที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.67 มีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 5 – 10 ปีมีอยู่ 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.33 และพบว่าไม่มีเกษตรกรที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ส่วนอำเภอชุมพวงจะมีเกษตรกรที่มีประสบการณ์ที่อยู่ระหว่าง 5 – 10 ปีเท่านั้นคือ 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 7 จำนวนตัวอย่างแบ่งตามประสบการณ์ของเกษตรกรผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์
ในจังหวัดนครราชสีมา ปีการผลิต 2550

ประสบการณ์	อำเภอวังน้ำเขียว		อำเภอชุมพวง		รวม	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ปี	2	6.67	-	-	2	3.33
5 – 10 ปี	28	93.33	30	100.00	58	96.67
มากกว่า 10 ปี	-	-	-	-	-	-
รวม	30	100.00	30	100.00	60	100.00

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

แหล่งเงินทุนและสภาพสินเชื่อของเกษตรกรผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์

สำหรับแหล่งที่มาของเงินทุนที่เกษตรกรผู้ปลูกผักสลัดใช้มากที่สุดคือ เงินทุนจากการกู้ยืม และจากเงินทุนของตนเองรวมกันถึง 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมา ได้แก่เงินทุนของตนเอง ส่วนที่เหลือใช้เงินทุนจากการกู้ยืมทั้งหมด แหล่งเงินทุนที่เกษตรกรกู้ยืม ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เงินกู้นอกระบบ และญาติพี่น้อง จำนวน 21 21 4 และ 2 ตามลำดับ หรือคิดเป็นร้อยละ 70.00 70.00 13.33 และ 6.67 ตามลำดับ หากแยกตามอำเภอพบว่าอำเภอวังน้ำเขียว มีการใช้เงินทุนของตนเอง สหกรณ์การเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กู้นอกระบบ และญาติพี่น้อง จำนวน 5 21 16 1 และ 1 ตามลำดับ หรือคิดเป็นร้อยละ 16.67 70.00 53.33 3.33 และ 3.33 ตามลำดับ และอำเภอชุมพวงมีการใช้เงินทุนตนเอง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กู้นอกระบบ และญาติพี่น้อง จำนวน 21 5 3 และ 1 ตามลำดับหรือคิดเป็นร้อยละ 70.00 16.67 10.00 และ 3.33 ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 แหล่งเงินทุนของเกษตรกรผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์ในจังหวัดนครราชสีมา ปีการผลิต 2550

แหล่งเงินทุน	อำเภอวังน้ำเขียว		อำเภอชุมพวง		รวม	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
แหล่งเงินทุน						
ช.ก.ส.	16	53.33	5	16.67	21	70.00
ธนาคารพาณิชย์	-	-	-	-	-	-
สหกรณ์การเกษตร	21	70.00	-	-	21	70.00
ญาติพี่น้อง	1	3.33	1	3.33	2	6.67
นอกระบบ	1	3.33	3	10.00	4	13.33
แหล่งที่มาของเงินทุน						
เงินทุนของตนเอง	5	16.67	21	70.00	26	43.33
เงินจากการกู้ทั้งหมด	1	3.33	1	3.33	2	3.33
เงินทุนตนเองและการกู้	24	80	8	26.67	32	53.33
รวม	30	100.00	30	100.00	60	100.00

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

การใช้ปัจจัยการผลิต

ทรัพย์สินทางการเกษตร

ทรัพย์สินที่เกษตรกรใช้ลงทุนในการปลูกผักสลัดอินทรีย์ ได้แก่ รถไถเดินตาม รถตัดดิน เครื่องสูบน้ำ อุปกรณ์การนิตยา สายยาง เกษตรผู้ปลูกผักมีมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน เกษตรกรผู้ปลูกผักสลัดอินทรีย์มีมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 87,466.66 บาท โดยเกษตรกรอำเภอวังน้ำเขียวมีมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 68,633.33 บาท อำเภอชุมพวงมีมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 18,833.33 บาท (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ทรัพย์สินทางการเกษตรที่ใช้ในการปลูกผักสลัดอินทรีย์เฉลี่ยต่อครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมาปีการผลิต 2550

(หน่วย: บาท)

รายการ	อำเภอวังน้ำเขียว	อำเภอชุมพวง	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	30	30	60
รถ 4 ล้อ	-	-	-
รถไถเดินตาม	32,100.00	2,983.33	35,083.33
รถไถลากมือ	-	516.67	516.67
รถไถดิน	20,333.33	13,333.33	33,666.66
เครื่องสูบน้ำ	9,200.00	1,000.00	10,200.00
อุปกรณ์นิตยา	5,000.00	500.00	5,500.00
สายยาง	2,000.00	500.00	2,500.00
รวม	68,633.33	18,833.33	87,466.66

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

พื้นที่ การถือครองที่ดิน ผลผลิต และราคาผลผลิต

ตารางที่ 10 พื้นที่เฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่ปลูกผักสลัดอินทรีย์ในจังหวัดนครราชสีมาปีการผลิต 2550

ขนาดพื้นที่ (ไร่)	อำเภอวังน้ำเขียว		อำเภอชุมพวง	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 0.5	9	30.00	23	76.67
0.5- 0.9	14	46.67	7	23.33
1.0 - 2.0	6	20.00	0	0
มากกว่า 2.0	1	3.33	0	0
รวม	30	100.00	30	100.00

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

ตารางที่ 11 การถือครองที่ดินเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่ปลูกผักสลัดในจังหวัดนครราชสีมา
ปีการผลิต 2550

รายการ	อำเภอวังน้ำเขียว	อำเภอชุมพวง
เนื้อที่ถือครองเฉลี่ยต่อครัวเรือน(ไร่)	18.95	10.25
ของตนเอง(ไร่)	16.95	0
เช่า(ไร่)	2.00	10.25
ลักษณะการถือครอง(ร้อยละ)		
เช่าทั้งหมด(ร้อยละ)	89.45	100.00
เช่าบางส่วน(ร้อยละ)	10.55	0
จำนวนตัวอย่าง(ราย)	30	30

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

จากตารางที่ 10 เกษตรกรที่ปลูกผักสลัดอินทรีย์ในอำเภอวังน้ำเขียวมียขนาดพื้นที่ปลูกผัก โดยส่วนใหญ่อยู่ประมาณ 0.5 - 0.9 ไร่ จำนวน 14 ราย ส่วนอำเภอชุมพวงมีขนาดพื้นที่ปลูกผัก สลัดโดยส่วนใหญ่น้อยกว่า 0.5 ไร่ ซึ่งมีจำนวน 23 ราย จากตารางที่ 11 การถือครองที่ดินในอำเภอ วังน้ำเขียว โดยมีเนื้อที่ถือครองเฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งหมด 18.95 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ของตนเอง 16.95 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 89.45 และมีพื้นที่เช่า 2 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.55 ส่วนอำเภอชุมพวงโดยมี เนื้อที่ถือครองเฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งหมด 9.25 ไร่ เป็นพื้นที่เช่าทั้งหมด 9.25 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100.00 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 12 ผลผลิตเฉลี่ยต่อรอบการผลิตของเกษตรกรที่ปลูกผักสลัดอินทรีย์ในจังหวัด
นครราชสีมาปีการผลิต 2550

ผลผลิตต่อรอบการผลิต กิโลกรัม	อำเภอวังน้ำเขียว			อำเภอชุมพวง		
	จำนวน(ราย)			จำนวน(ราย)		
	ฤดูหนาว	ฤดูร้อน	ฤดูฝน	ฤดูหนาว	ฤดูร้อน	ฤดูฝน
น้อยกว่า200	5	17	14	26	26	28
200-300	8	9	12	3	4	2
301-400	6	3	3	1	0	0
401-500	7	0	0	0	0	0
501-600	2	0	1	0	0	0
มากกว่า600	2	1	0	0	0	0
รวม	30	30	30	30	30	30
ผลผลิตเฉลี่ย/รอบการผลิต	455.60	429.05	384.63	394.80	284.67	253.33

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

จากตารางที่ 12 ผลผลิตเฉลี่ยต่อรอบการผลิตในอำเภอวังน้ำเขียวมากที่สุดในฤดูหนาวอยู่ที่ 455.60 กิโลกรัมต่อไร่ โดยมีช่วงระดับผลผลิตมากที่สุดเท่ากับ 200 - 300 กิโลกรัม รองลงมาอยู่ที่ 401 - 500 กิโลกรัม 301 - 400 กิโลกรัม และระดับน้อยกว่า 200 กิโลกรัม ตามลำดับ ส่วนฤดูร้อนผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 429.05 กิโลกรัมต่อไร่ โดยมีช่วงระดับผลผลิตมากที่สุดคือระดับน้อยกว่า 200 กิโลกรัม รองลงมาอยู่ที่ระดับ 200 - 300 กิโลกรัม และระดับ 301 - 400 กิโลกรัม ตามลำดับ ในช่วงฤดูฝนระดับผลผลิตเฉลี่ย 384.63 กิโลกรัมต่อไร่ โดยผลผลิตมากที่สุดคือช่วงระดับ น้อยกว่า 200 กิโลกรัม รองลงมาระดับ 200 - 300 กิโลกรัม และ 301 - 400 กิโลกรัม ตามลำดับ

ส่วนอำเภอชุมพวงผลผลิตเฉลี่ยต่อรอบการผลิตมากที่สุดคือฤดูหนาวอยู่ที่ 394.80 กิโลกรัมต่อไร่ ฤดูร้อนเท่ากับ 284.67 กิโลกรัมต่อไร่ และฤดูฝนเท่ากับ 253.33 กิโลกรัมต่อไร่ โดยมีช่วงระดับผลผลิตมากที่สุดเท่ากับ น้อยกว่า 200 กิโลกรัม รองลงมาอยู่ที่ระดับ 200 - 300 กิโลกรัม ตามลำดับ เหมือนกันทั้ง 3 ฤดูกาล

ตารางที่ 13 ปัจจัยการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ใน 1 รอบการผลิตของเกษตรกรที่ปลูกผักสลัดอินทรีย์ใน
จังหวัดนครราชสีมาปีการผลิต2550

ปัจจัยการผลิต	อำเภอวังน้ำเขียว			อำเภอชุมพวง		
	หนาว	ร้อน	ฝน	หนาว	ร้อน	ฝน
ปริมาณเมล็ดพันธุ์ผัก (กรัมต่อไร่)	46.45	43.07	41.57	87.33	97.00	68.53
ปริมาณปุ๋ยหมัก(กิโลกรัมต่อไร่)	455.19	418.00	381.84	716.00	541.67	519.33
แรงงาน(วันงานต่อไร่)	37.70	31.06	27.64	24.39	17.18	17.63
ทุนเงินสดในการใช้จ่ายเกี่ยวกับไฟฟ้า และน้ำมัน(บาทต่อไร่)	994.90	712.52	662.75	22.17	22.17	22.17
จำนวนราย	30	30	30	30	30	30

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

จากตารางที่ 13 เกษตรกรมีการใช้ปัจจัยการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ใน 1 รอบการผลิตของอำเภอวังน้ำเขียวได้แก่ ปริมาณเมล็ดพันธุ์ผักในฤดูหนาว ฤดูร้อน ฤดูฝนเท่ากับ 46.45 43.07 และ 41.57 กรัมต่อไร่ ตามลำดับ ปริมาณปุ๋ยหมักในฤดูหนาว ฤดูร้อน และฤดูฝนเท่ากับ 455.19 418.00 และ 381.84 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ แรงงานในฤดูหนาว ฤดูร้อนและฤดูฝนเท่ากับ 37.70 31.06 และ 27.64 วันงานต่อไร่ ตามลำดับ ทุนเงินสดในการใช้จ่ายเกี่ยวกับไฟฟ้าและน้ำมันในฤดูหนาว ฤดูร้อน และฤดูฝน เท่ากับ 994.90 712.52 และ 662.75 บาทต่อไร่ ตามลำดับ

ส่วนอำเภอชุมพวง เกษตรกรมีการใช้ปัจจัยการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ใน 1 รอบการผลิต ได้แก่ ปริมาณเมล็ดพันธุ์ผักในฤดูหนาว ฤดูร้อน และฤดูฝนเท่ากับ 87.33 97.00 และ 68.53 กรัมต่อไร่ ตามลำดับ ปริมาณปุ๋ยหมักในฤดูหนาว ฤดูร้อน และฤดูฝนเท่ากับ 716.00 541.67 และ 519.33 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ แรงงานในฤดูหนาว ฤดูร้อน และฤดูฝนเท่ากับ 24.39 17.18 และ 17.63 วันงานต่อไร่ ตามลำดับ ทุนเงินสดในการใช้จ่ายเกี่ยวกับไฟฟ้าและน้ำมันในฤดูหนาว ฤดูร้อน และฤดูฝนเท่ากับ 22.17 บาทต่อไร่ ทั้ง 3 ฤดูกาล

สภาพทั่วไปด้านการตลาดผักสลัดอินทรีย์

ลักษณะการขายผักสลัดอินทรีย์

ตารางที่ 14 ประเภทผู้รับซื้อผักสลัดอินทรีย์ของเกษตรกรที่ปลูกผักสลัดอินทรีย์ใน
จังหวัดนครราชสีมาปีการผลิต2550

ประเภทผู้รับซื้อ	อำเภอวังน้ำเขียว		อำเภอชุมพวง	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
พ่อค้าผู้รวบรวมในหมู่บ้าน	25	83.34	0	0
พ่อค้าส่ง	1	3.33	3	10.00
พ่อค้าปลีก	3	10.00	24	80.00
ขายตรง	1	3.33	3	10.00
รวม	30	100.00	30	100.00

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

ตารางที่ 15 ราคาผลผลิตเฉลี่ยต่อรอบการผลิตของเกษตรกรที่ปลูกผักสลัดอินทรีย์ในจังหวัด
นครราชสีมาปีการผลิต2550

ราคาผลผลิตต่อ รอบการผลิต	อำเภอวังน้ำเขียว			อำเภอชุมพวง		
	จำนวน(ราย)			จำนวน(ราย)		
บาทกก.	ฤดูหนาว	ฤดูร้อน	ฤดูฝน	ฤดูหนาว	ฤดูร้อน	ฤดูฝน
น้อยกว่า20	0	0	0	30	30	30
20-30	24	12	11	0	0	0
31-40	3	15	15	0	0	0
41-50	3	3	4	0	0	0
มากกว่า50	0	0	0	0	0	0
รวม	30	30	30	30	30	30
ราคาเฉลี่ย	29.00	34.17	35.00	14.00	15.00	15.80

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

จากตารางที่ 14 ลักษณะของผู้รับซื้อผักสลัดอินทรีย์ในอำเภอวังน้ำเขียวโดยส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปพ่อค้ารวบรวมในหมู่บ้าน เนื่องจากสามารถขายได้ราคาสูง ซึ่งมีเกษตรกรจำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.34 รองลงมาอยู่ในรูปพ่อค้าปลีก มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.00

ส่วนอำเภอชุมพวง ลักษณะของประเภทผู้รับซื้อผักสลัดอินทรีย์โดยส่วนใหญ่อยู่ในรูปพ่อค้าปลีก จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมาอยู่ในรูปพ่อค้าส่งและขายตรงจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.00

จากตารางที่ 15 ราคาผลผลิตผักสลัดอินทรีย์ต่อรอบการผลิตของเกษตรกรในอำเภอวังน้ำเขียวโดยมีช่วงราคาที่เหมาะสมที่สุดคือ ฤดูหนาวอยู่ในช่วงราคา 20-30 บาทต่อกิโลกรัม มีจำนวนเกษตรกร 24 ราย ฤดูร้อนอยู่ในช่วง 31-40 บาทต่อกิโลกรัม จำนวนเกษตรกร 15 ราย ส่วนฤดูฝนอยู่ในช่วง 31-40 บาทต่อกิโลกรัม จำนวนเกษตรกร 15 ราย ส่วนอำเภอชุมพวง ช่วงราคาที่เหมาะสมที่สุดคือ ในช่วงราคาน้อยกว่า 20 บาทต่อกิโลกรัม ทั้ง 3 ฤดูกาลของเกษตรกรทุกราย

ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกผักสลัดอินทรีย์

ในการปลูกผักสลัดอินทรีย์ตัวอย่างที่เก็บข้อมูลจากการสอบถามเกษตรกร ผู้ปลูกสลัดอินทรีย์ ในจังหวัดนครราชสีมา สรุปปัญหาและอุปสรรคในการผลิตผักสลัดอินทรีย์ได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านการผลิต

ปัญหาด้านการผลิต จากผลศึกษาจะเห็นได้ว่าการผลิตพืชผักอินทรีย์ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน แหล่งผลิตจะต้องอยู่ในพื้นที่ที่ได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ คือมีแหล่งน้ำธรรมชาติสมบูรณ์เป็นพื้นที่ที่อุดมเหมาะสม อยู่ไกลจากแหล่งชุมชนและเขตเกษตรกรรมที่ใช้สารเคมีอื่นๆ นอกจากนี้เกษตรกร จะต้องเป็นผู้มีวินัยและเชื่อมั่นในการผลิตพืชผักอินทรีย์ตามหลักการที่ถูกต้องเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีและผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับการผลิตและนอกจากนี้ยังมีปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ คือ ภัยธรรมชาติ เช่นฝนแล้ง น้ำท่วม

2. ปัญหาด้านการตลาด

จากกระแสด้านการบริโภคที่ผู้บริโภคเริ่มให้ความสนใจกับความปลอดภัย ในการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยจากการปนเปื้อนของสารเคมีที่จะทำให้ร่างกายได้รับผลในเรื่องความเจ็บป่วยต่าง ๆ ประกอบด้วยความจำเป็นที่จะต้องหันมาให้ความสนใจ ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและ

สิ่งแวดลอมที่ถูกใช้จนเสื่อมโทรมลง ทำให้การทำเกษตรอินทรีย์ถูกนำมาพัฒนาใช้ในการผลิตที่จะให้ผลผลิตที่มีคุณภาพปลอดภัยต่อการบริโภค และยังเป็นระบบการเกษตรที่เป็นมิตรต่อทรัพยากร และสิ่งแวดลอม ดังนั้นผลผลิตที่ผลิตด้วยระบบเกษตรอินทรีย์จึงมีความต้องการเพิ่มขึ้น ราคาของพืชผักอินทรีย์ทั่วไปจะสูงกว่าพืชผักที่ผลิตแบบใช้สารเคมี ดังนั้นปัญหาของปริมาณความต้องการของการตลาดยังสามารถขยายการผลิตได้ สำหรับอำเภอวังน้ำเขียวเนื่องจากมีพ่อค้าผู้รวบรวมในหมู่บ้านจึงลดปัญหาด้านการขนส่ง และแหล่งตลาดมากคือมีตลาดมารองรับส่งผลให้ระดับราคาก่อนข้างสูง ขณะอำเภอชุมพวงลักษณะตลาดจะผ่านพ่อค้าปลีกและราคาต่ำ เนื่องจากแหล่งตลาดน้อยส่งผลให้ระดับราคาต่ำกว่าอำเภอวังน้ำเขียว แต่ปัญหาการตลาดของพืชผักอินทรีย์ในขณะนี้สรุปได้ดังนี้

2.1 ปัญหาเรื่องการจัดการด้านการตลาดที่ต้องการบุคลากรที่มีความสามารถในการจัดการด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ปัญหาด้านการขนส่งเนื่องจากพื้นที่ปลูกผักสลัดอินทรีย์ส่วนใหญ่จะอยู่ห่างไกลชุมชน

2.3 ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคเข้าใจถึงข้อดีของผักสลัดอินทรีย์ที่แตกต่างจากผักทั่วไปที่ผลิตโดยใช้สารเคมีเป็นปัจจัยการผลิตที่อาจมีสารตกค้างที่มีอันตรายต่อผู้บริโภค